

NUORET ÄÄNESSÄ

Onks tää normaalia?

Susanna Saloranta

Opinnäytetyö, syksy 2017

Diakonia- ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Saloranta, Susanna. Nuoret äänessä, Onks tää normaalia? Diak Etelä, Helsinki, syksy 2017, 40 sivua, 2 liitettä. Diakonia- ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK)

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää nuorten seksuaalisuuteen, murrosikään ja aikuiseksi kasvamiseen liittyviä kysymyksiä sekä ihmetyksiä, järjestämäni ”Nolojen kysymysten illan” perusteella. Siis sitä, mikä nuoria oikeasti mietityttää ja mitä kysymyksiä he pitävät aiheellisena, ja pohtivat mielessään. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Keravan Nuorten Pysäkin sekä Sexpo-säätiön kanssa. Lisäksi oli tarkoitus selvittää onko aiheellista järjestää Nuorten Pysäkillä käyville nuorille vastaavanlaista tapahtumaa noin kerran kuussa.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja aineiston keruu on toteutettu Nuorten Pysäkillä, jossa nuoret toimittivat anonyymeinä omat kysymyslappunsa tekemääni laatikkoon sovitulla aikavälillä. Kysymykset käytiin läpi yhdessä Sexpon seksuaalineuvojan kanssa, joka myös osallistui järjestämäni ”Nolojen kysymysten illaan”. Illan aikana nousi esiin laajasti erilaisia kysymyksiä varsinkin seksuaalisuuteen liittyen. Nuoria kiinnosti eritoten myös ehkäisyasiat sekä kuukautisiin liittyvät aiheet. Aineiston analysointi perustui nuorten havainnointiin illan aikana, kysymysten läpikäymiseen sekä vapaamuotoiseen palautteenantoon. Tämän lisäksi haastattelin muutamaa nuorta tilaisuuden jälkeen henkilökohtaisesti. Nuorten osallistumismäärään sekä positiiviseen palautteeseen nojaten, illalle olisi jatkossa tarvetta nuorten keskuudessa.

Asiasanat; murrosikä, nuoret, nuorten seksuaalisuus, vanhemmuus.

ABSTRACT

Saloranta, Susanna. Youth voice, Is this normal? Diak South, Helsinki, autumn 2017, 40 p., 2 appendices. Language: Finnish. Diaconia University of Applied Science, Degree Programme in Social Services, Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to clarify the youth's knowledge concerning sexuality, puberty and adulthood. The youth has a lot of questions concerning these matters and their knowledge is not that distinct as one might think. That's why I decided to arrange "Night of embarrassing questions" to the youth in cooperation with Kerava's Nuorten Pysäkki and Sexpo foundation. This thesis also aims at finding out whether Nuorten Pysäkki has the need to arrange these kind of evenings once in a month for the teenagers where they can learn about sexuality and other issues concerning growing up.

The qualitative research method was applied in this thesis. The material for this thesis was gathered from the questions what the teenagers submitted anonymously to Nuorten Pysäkki. The questions were analyzed together with sexual therapist from Sexpo foundation who was also present in the "Night of embarrassing questions". During the evening a wide range of questions came up concerning sexuality. Especially birth control and menstruation were an interesting topics. The material was analyzed by observing the youth during the evening and going through the questions. Also feedback and personal interviews with few individuals was used to analyze the evening. There were almost thirty teenagers participating in the evening. The number of occupants and the positive reaction clarifies that these kind of evenings are needed among the youth.

Keywords; Puberty, youth, sexuality, parenthood.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 YHTEISTYÖTAHOT SEKÄ TAUSTAA.....	6
3 POIKIEN JA TYTTÖJEN FYYSINEN KYPYSYMINEN	7
3.1 Murrosikä	8
3.2 Nuoren psyykkisen kehityksen kulku.....	10
3.3 Persoonallisuus ja tunne-elämä	11
4 VANHEMMAT- KASVUA TUKEMASSA	13
4.1 Nuorelle läsnä- kommunikoiden.....	14
5 NOLOJEN KYSYMYSTEN ILTA	16
5.1 Seksuaalisuus	17
5.2 Sukupuoleen suhtautuminen	18
5.3 Aikuisuutta kohti.....	20
5.4 Onks tää normaalia?	21
6 ILLAN TOTEUTTAMINEN JA JOHTOPÄÄTÖKSET	25
7 EETTISYYS JA POHDINTA.....	28
8 SOSIONOMIN NÄKÖKULMA.....	29
LÄHTEET	33
LIITTEET	36
LIITE 1: Nuorten kysymykset	36
LIITE 2: Tiedotus "Nolojen kysymysten illasta"	39

1 JOHDANTO

Nuoret viettävät nykyään valtavan paljon aikaa sosiaalisessa mediassa. Näin olen nuorten kasvun ja kehityksen kannalta halusin järjestää nuorille tapahtuman, joka vaatii fyysistä läsnäoloa, sekä kuuntelun taitoa paikassa jossa he mielellään viettävät aikaa. Kun nuori on sellaisen aikuisen lähellä, johon hän pystyy luottamaan tai paikassa joka on nuorelle tärkeä, niin silloin hän pystyy avoimemmin ottamaan vastaan tietoa sekä käsittelemään sitä paremmin. Lisäksi rauhallinen keskusteluhetki mahdollistaa aidomman ja syvällisemmän kommunikoinnin nuoren ja aikuisen välillä. Joidenkin kappaleiden alkuun olen ottanut suoria lainauksia nuorten kysymyksistä ja pohdin vastauksia kirjoittamieni tekstien kautta nuorten esittämiin kysymyksiin.

Nuorten kanssa tehtävä työ on minulle tuttua. Vuosien varrella olen huomannut nuorilla jonkin verran puutteita perustiedoissa ja uskomuksissa. Oma ammatillinen tavoitteeni oli saada nuoria heräteltyä siihen, että asiat, joihin he luulevat tietävänsä vastauksen, eivät välttämättä pidäkään paikkaansa, tai ne voivat olla paljon monimutkaisempia. Näin ollen aloin toteuttamaan nuorille iltaa, jossa turvallisessa ja tutussa ympäristössä heille voitaisiin kertoa mikä on totta ja mikä ei aiheista joista he ovat kiinnostuneita. Paikaksi valikoitui Nuorten Pysäkki Kera-valla. Paikka oli minulle entuudestaan tuttu ja paikka myös mahdollisti tilaltaan sekä asiakaskunnaltaan illan pitämisen.

Seuraavaksi esittelen opinnäytetyössäni järjestämäni tapahtuman taustaa, tavoitteita, sekä esittelen yhteistyökumppanini Sexpo-säätiön, sekä Nuorten Pysäkin. Työni teoreettisena viitekehyksenä tarkastelen nuorten fyysistä sekä psyykkistä kehittymistä, vanhemmuutta, seksuaalisuutta, sekä kommunikoinnin merkitystä aikuisen ja nuoren välillä. Otan esille myös järjestämäni tapahtuman tuloksia ja opinnäytetyön lopussa arvioin ja pohdin ammatillista kasvuani, sekä opinnäytetyötäni.

2 YHTEISTYÖTAHOT SEKÄ TAUSTAA

Yhteistyökumppaneinani tässä opinnäytetyössä olivat Nuorten Pysäkki, sekä Sexpo- säätiö. Sexpo-säätiöllä pääajatus on tukea ihmisiä seksuaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi, joten heidän toimintansa vastasi ”Nolojen kysymysten il- lan” tarpeisiin hyvin. Sexpo-säätiön toiminta on alkanut vuonna 1969 Suo- messa, ja heidän toimintaansa kuuluu muun muassa neuvonta, terapia, konsul- tointi sekä kouluttaminen seksuaalisuuden, sekä ihmissuhteiden aihepiireissä. (Sexpo-säätiö i.a.)

Sexpo-säätiö edistää myös seksuaalisen vapauden, tasa-arvon ja seksuaalioi- keuksien toteutumista. Lisäksi se tukee avointa ja myönteistä seksuaalikulttuu- ria. Tärkeänä asiana on myös moniarvoinen yhteiskunta, jossa ihmiset hyväksy- tään sellaisena kuin he ovat. (Sexpo i.a.) Heillä on myös laajat palvelut nuorille asiakkaille. Lisäksi heiltä löytyy kattava sivusto, joka on suunnattu nuorille. Se on suunnattu eritoten 12-20 vuotiaille. Sivustolla on nuorten nettineuvonta, oma seksuaalineuvoja, sekä chat.

Silloin kun järjestettiin ja toteutettiin nuorille ”Nolojen kysymysten iltaa”, Nuorten Pysäkin omisti Keravan suojakotiyhdistys ja se oli nimeltään Keski-Uudenmaan Nuorten pysäkki. Nykyään paikan omistaa Keravan kaupunki ja samalla nimi vaihtui Nuorten Taloksi. Keski-Uudenmaan Nuorten Pysäkin tarkoituksena oli tarjota nuorille laadukasta ja kokonaisvaltaista hoitoa. Pysäkki oli matalan kyn- nyksen avohoitopalvelu paikka alle 18-vuotiaille nuorille. Nuorten ongelmat saattavat olla moninaisia. Ne saattavat koostua muun muassa päihde-, mielen- terveys- tai erilaisista sosiaalisista ongelmista. Tavoitteena on tukea nuorta elämässä eteenpäin huomioiden myös hänen sosiaalisen verkostonsa. Pysä- killä edistetään nuoren elämänhallintataitoja, itsetuntoa sekä tuetaan nuoren so- siaalista kasvuprosessia. (Keski-Uudenmaannuortenpysäkki i.a.)

3 POIKIEN JA TYTTÖJEN FYYSSINEN KYPSYMINEN

Murrosikä vaikuttaa nuoren kehitykseen aina kokonaisvaltaisesti. Pojilla murrosikä alkaa noin 10-14 ikävuoden välillä. Pojilla murrosiän alkaminen käynnistyy kiveksistä, josta hormoni, testosteroni lähtee leviämään verenkierron välityksellä ympäri vartaloa. Näin ollen testosteroni saa poikien kehon eri osissa aikaan murrosiän alkamisprosessin. Kun kivekset alkavat kehittymään, niin samalla karvoitus lisääntyy. Tämä näkyy ensimmäisenä sukupuolielinten ympärillä, niitä kutsutaan häpykarvoiksi. Tämän jälkeen karvoitus alkaa leviämään muualle vartaloon; kainaloihin sekä ylähuulen päälle, partakarvoiksi. Myös poikien lihaskudos lisääntyy, joka johtuu miessukupuolihormonista. Testosteroni aiheuttaa pojilla myös äänen madaltumista, jota kutsutaan nimellä äänenmurros. (Terve, kaikki terveydestä ja hyvinvoinnista i.a.)

Tyttöjen murrosikä alkaa estrogeenin johdosta, jota erittyy munasarjoista. Tyttöjen murrosikä alkaa noin 8-12 ikävuoden välillä. Yleensä rintojen kasvu, pituuskasvu tai häpykarvoituksen ilmestyminen ovat merkkejä siitä, että tytön murrosikä on käynnistynyt. Tyttöjen vartalossa lisääntyy rasvakudosmäärä. Tämä johtuu naissukupuolihormonin lisääntymisestä. Rasvakudosta kertyy eritoten rintoihin sekä lantiolle, ja näinollen se saa aikaan naisellisemmat muodot, kun mitä esimerkiksi pojilla on. Tytöille tämä vartalon pyöristyminen saattaa aiheuttaa jopa mielipahaa ja tyttö voi tuntea olonsa lihavaksi ja alkaa laihduttamaan väärin perustein. Myös kuukautiset alkavat joka merkitsee, että tyttö on tullut sukukypsäksi. Mutta tämä ei suinkaan tarkoita, että tyttö olisi vielä valmis äidiksi, koska henkinen puoli ei ole kypsytynyt tarpeeksi siihen nähden, mitä esimerkiksi äitiys vaatii. (Terve, kaikki terveydestä ja hyvinvoinnista i.a.)

3.1 Murrosikä

Murrosiän alettua nuorella alkaa matka kohti aikuisuuden maailmaa ja se ei aina ole helppoa, koska nuorella tapahtuu niin paljon asioita sekä fyysisesti että psyykkisesti. Seksuaalisuus on ominaisuus, joka sisältyy lapsen ja nuoren tavanomaiseen kehityksen kaareen. Sukupuolisen kehityksen isoimmat muutokset kohdentuvat murrosikään. Puberteetti-iässä alkaa psyykinen, sosiaalinen ja seksuaalinen kehitysprosessi, jonka aikana nuoren on sopeuduttava kehonsa muutoksiin, hänen seksuaalinen minäkuvansa kypsyy ja seksuaalinen mielenkiinto muita ihmisiä kohtaan alkaa. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos i.a.)

Kun nuoret muuttuvat ulkoisesti, muuttuvat he paljon myös sisäisesti. Kaveriporukka tulee yhä tärkeämmäksi, omat mielipiteet tuntuvat ainoilta oikeilta mielipiteiltä ja jossain määrin elämä on pientä kaaosta. Vanhemmat eivät merkitse tässä elämän vaiheessa niin paljon kuin he myöhemmällä iällä luultavasti tulevat merkitsemään. Fyysinen murrosikä muuttaa valtavasti suhdetta omaan kehonkuvaan. Näin rajuja muutoksia keholle ei tapahdu ihmisen elämän missään muussa vaiheessa näin pienen ajan sisään. Murrosiässä fyysisen sukupuolisuuden merkit alkavat näyttäytyä. (Kinnunen 2014, 26-27.)

Niin kuin aiemmin on tullut todetuksi, poikien ja tyttöjen murrosikä tapahtuu hieman eri aikaan. Poikien murrosikä alkaa muutaman vuoden tyttöjen murrosikää myöhemmin. Joillekin tytöille murrosikä voi alkaa jo kahdeksan- kymmenen ikävuoden tienolla, mutta osalla tytöistä murrosikä saattaa tulla vasta jopa viidentoista ikävuoden tienoilla. Mutta myös poikien murrosiässä ikähajonta on laajaa. (Kinnunen 2014, 27.)

Murrosikäisen vanhempien tulisikin olla tietoisia nuoren alkavasta murrosiästä ja antaa tukea nuorelle. Nuoren murrosikä on koko perheelle haastavaa aikaa. Murrosikäisen tunteet voivat ailahtella laidasta laitaan. Yhdessä hetkessä

nuori on onnellinen ja kaikki on hyvin, mutta tuntia myöhemminhän saattaa olla välinpitämätön ja kiukutteleva. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että nuori on todella hämmentynyt uudessa kehossaan ja yrittää sopeutua ja hyväksyä uusia tunteitaan niin psyykkisellä kuin fyysiselläkin tasolla. Näin ollen huoltajien tulee olla tarkkoja siitä mitä he puhuvat nuorten kuullen. Kun nuori on jo itse hämmennyksen vallassa muuttuneesta vartalostaan, niin hän ei halua, että siihen kiinnitetään huomiota millään tavalla. Hänen täytyy hitaasti totutella uuteen olemukseensa. (Kinnunen 2014, 28.)

Kun murrosikäisen fyysinen olemus alkaa muuttua, niin muutos tapahtuu yhtälailla sisäisesti kuin ulkoisestikin. Murrosikäiset nuoret tekevät selkeää eroa vanhempiinsa useasti myös ulkoisella olemuksellaan ja ”kapinoimalla”. Nuoret saattavat pukeutua aika radikaalistikin tai he saattavat ottaa lävistyksiä ynnä muuta. Nuoret työstävät tulevaa aikuisidentiteettiään niin kehon, vaatteiden kuin fyysisenkin toiminnan kautta. Tällä tavoin nuori hakee yhteenkuuluvuutta toisten nuorten kanssa. (Wilska 2001, 63.)

On hyvin tärkeää tukea nuorta hänen kasvunsa aikana, vaikka vaan olemalla läsnä tilanteessa jossa nuori on ja jossa hän antaa sinun olla. Pakottamalla tai uhkailemalla ei synny mitään rakentavaa nuoren ja vanhemman välillä - päinvastoin. (Päivi Wilen, henkilökohtainen tiedonanto 5.11.2015.) Nuori voi tuntea itsensä loukatuksi tai petetyksi jos kommunikaatio vanhemman ja nuoren välillä on negatiivista ja halventavaa. Samoin syyttely tai liiallinen neuvominen eivät myöskään toimi murrosikäisen kohdalla. Sen sijaan keskustelu, jossa nuorelle annetaan tilaa ja oma rauha kertoa asioistaan painostamatta, synnyttää luottamusta ja kestävämmän pohjan vanhemman ja nuoren välille.

3.2 Nuoren psyykkisen kehityksen kulku

Nuoren psyykinen kehitys pohjautuu hyvinkin pitkälle aivojen kokonaiskehitykseen. Noin 13-vuotiaat ovat vielä konkreettisen ajattelun kehitystasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että nuori ymmärtää asian kirjaimellisesti niin kuin se hänelle sanotaan. Pikkuhiljaa ajattelu muotoutuu kuitenkin lähemmäksi aikuisen abstraktia ajattelua. Henkisen kasvun vaikutuksena nuoruusiässä syntyy elämän suurten asioiden pohdinta: kuka minä olen, mistä tulen, ja minne olen menossa? (Lehtinen & Lehtinen 2007, 22.)

Nuoren psyykinen kehitys ei siis kulje käsi kädessä nuoren fyysisen kehityksen kanssa. Joskus tämä voi johtaa myös siihen, että varsinkin tyttöjä luullaan oletettua vanhemmiksi, mutta tosiasiallisesti he ovat vielä kovin nuoria. Siihen, että tyttöjä ja poikia luullaan vanhemmiksi, vaikuttavat myös monet ulkoiset seikat. Näitä voivat olla esimerkiksi pukeutuminen, ehostaminen, vanhempi kaveriporukka ynnä muut asiat. Tämä lisää huolta varsinkin tyttöjen näkökulmasta katsottuna, että heitä saatetaan luulla vanhemmiksi ulkoisten asioiden vuoksi. Se saattaa johtaa varsin epämiellyttäviin tilanteisiin. Tytöt itsekin saattavat uskotella itsellensä olevansa vanhempia mitä ovat, mutta tosiasiallisesti heidän psyykinen puolensa ei ole kehittynyt juurikaan.

Psyykkisen kehityskaaren kulku näkyy selkeästi koulumaailmassa. Ala-asteelta ylä-asteelle siirtyvät nuoret ovat hyvinkin lapsenomaisia ja heidät on syytä ottaa opetustilanteessa huomioon. Kun taas jo yhdeksäsluokkalaiset pohtivat, ottavat kantaa ja väittelevät sekä perustelevat päätöksiään. Mutta samalla pitää muistaa, että he ovat päätelmissään ja kannanotoissaan melko kypsymättömiä ja mustavalkoisia. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 22.)

3.3 Persoonallisuus ja tunne-elämä

On paljon asioita, jotka vaikuttavat murrosiän käytökseen. Yleensä nuoret pohtivat miksi aikuinen ei ymmärrä, mikä ärsyttää ja vanhemmat ovat ”syyllisiä” joka asiaan. Tulee kuitenkin myös huomioida, että on toki paljon nuoria, jotka eivät reagoi niin voimakkaasti ja huomionhakuisesti asioihin. Jokainen nuori on yksilö ja siihen vaikuttaa moni asia, miten nuori käsittelee omaa alkavaa murrosikänsä. Nuoren temperamentti, elämäkokemukset ja perhesuhteet ovat osana sitä prosessia, millä tavalla nuori käy läpi omaa nuoruuttaan ja siihen assosioituvia haasteita (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.)

Nuoren persoonallisuus muokkautuu aikaa myöden. Nuori tiedostaa sen, että hän ei ole enää lapsi, mutta ei aikuinenkaan. Jo vauvasta asti ihminen opettelee tunne-elämää ja siihen liittyviä asioita. Jos nuori on elänyt elämänsä alkuvuodet vuorovaikutuksettomassa tai välinpitämättömässä elinympäristössä, niin hänellä on vaikeuksia käsitellä tunne-elämään liittyviä asioita. Tunteita käsittelemällä ja peilaamalla muita ikätovereitaan, nuori oppii ymmärtämään omia tunteitaan. Omien tunteiden hallitseminen ja käsitteleminen vaikuttaa siihen, millaisia suhteita nuori ympärillään luo. Ja myös siihen miten positiivisia tai negatiivisia ne voivat olla. Nuoren tunteet saattavat heitellä hyvinkin rajusti ja tämä saattaa saada vanhemmat epäilemään onko nuorella kaikki hyvin. Kehityspsykologinen tutkimustieto pitää minäkuvan edellytyksenä oman kehon muotoutumista. Kun ihminen hallitsee oman fyysisen olemuksensa ja kehonsa liikkeit, niin sitä vaikeammaksi on selviytyminen ympäristössä. Tämä seikka luo taas lisää itsetuottamusta. (Kinnunen 2014, 29.)

Nuori saattaa olla sulkeutunut ja kiukkuinen ja hänellä ei riitä empatiakykyä muille. Nuori ei aina pysty hallitsemaan omia tunnereaktioitaan, vaan päästää kaiken ulos yhdellä kerralla. Mielen yritys mukautua tilanteeseen näkyy monesti lapsenomaisena käytöksenä, taantumana. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto

i.a.) Nämä tunne-elämän asiat vaikuttavat hyvin paljon myös nuoren itsetuntoon. Nuorelle tapahtuu pienessä ajassa hyvin paljon isoja muutoksia ja se vaatii paljon nuorelta itseltään, mutta myös hänen läheisiltään.

Murrosikäisen nuoren elämä on hyvin nopeatempoista ja ystävät saattavat vaihtua myös nopeaan tahtiin. Nuoret eivät myöskään ymmärrä täysin tekemisensä asioiden seurauksia. Nuoret saattavat varsinkin porukassa keksiä omasta mielestään jotain hienoa, joka lopulta osoittautuukin täysin katastrofaaliseksi ajatukseksi. Näin nuoret saattavat ajautua tässä vaiheessa elämänsä huonoon kaveriporukkaan. Nuoren elämään kuuluu näin ollen luonnollisesti myös aggression tunteet, joita ovat pelko, häpeä, pettymys tai raivo. Nuori käsittelee aggressiotaan muun muassa vaatetuksen, musiikin, elokuvien ja tietokonepelien kautta. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.)

4 VANHEMMAT- KASVUA TUKEMASSA

Vanhempien merkitys ja tasapainoinen kasvuympäristö ovat tärkeitä asioita jo varhaislapsuudesta alkaen. Jos lapsi varttuu rakastavassa ja tasapainoisessa ympäristössä, niin hänellä on mahdollisimman hyvät lähtökohdat jatkaa kehitystä kohti nuoruusikää. Jos taas lapsi varttuu kodissa, jossa häntä laiminlyödään, jätetään huomiotta eikä vastata lapsen tarpeisiin, niin näin ollen lapsen lähtökohdat ovat huomattavasti haastavammat lähteä etenemään kohti nuoruutta. Minäkäsitys on tapa, joka kertoo siitä, millä tavoin ihminen kokee itse itsensä. Nuoren ihmisen minäkuvan sisältöön vaikuttaa vahvasti se miten hän tulkitsee vanhempien, kavereiden, sekä opettajien suhtautuvan häneen. (Kinnunen 2014, 29.)

Varsinkin lapsella on luontainen kyky olla kiinnostunut asioista ja lapsi kyseleekin vanhemmiltaan paljon erilaisia asioita. Kun lapsi saa vanhemmiltaan vastauksen mieltään askarruttavasta asiasta, niin hän on siihen tyytyväinen. Nuori taas käyttäytyy aivan eri tavoin. Lapsi ei kysele vanhemmiltaan varsinaisesti seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä, joten aikuinen voi ottaa niitä halutessaan esille kun koittaa sopiva tilaisuus. On tilanteita, joissa vanhempi edes yrittää keskustella nuoren kanssa seksuaalisuuteen tai murrosikään liittyvistä asioista, niin nuori saattaa sivuuttaa koko keskustelun pelkällä tuhahtuksella. Nuorilla on tuossa iässä sellainen luulo, että he tietävät jo kaiken vaikka todellisuus onkin täysin muuta. Oikeasti nuorella saattaa olla hyvinkin puutteelliset ja ”vääristyneet” tiedot. (Kinnunen 1992, 52.)

Nuoren oma minäkuva rakentuu siis vähitellen ja siinä on vanhemmilla sekä perheen tuella myös suuri merkitys. Lapsen tunteita sanoittamalla ja puhumalla kaikista asioista lapsen kanssa syntyy yhteys, joka toivottavasti kantaa läpi vuosien. Toki lapsen ikä ja taso tulee ottaa tällöin huomioon. Hyväksynnällä ja paheksunnalla on suuri merkitys. Ne ovat ääripäitä minäkuvan rakennusvaiheessa. Kun nuorta paheksutaan, arvostellaan ja vähätellään, syntyy hänelle negatiivinen ajatus itsestään. Kun nuorelle osoitetaan kannustusta ja annetaan

positiivista palautetta ja onnistumisen kokemuksia, niin nuori ajattelee olevansa arvokas ja kykenevä. (Kinnunen 2014, 29.) Myös vanhempien oma olemus ja jaksaminen vaikuttavat nuoren kehitykseen. Positiiviset ja elämänmyönteiset vanhemmat saavat positiivisia asioita näkymään myös nuorella.

4.1 Nuorelle läsnä- kommunikoiden

Teinin tukeminen kohti aikuisuutta on haastavaa. Omat vanhemmat saattavat tuntua nuoresta hyvinkin ärsyttäviltä ja riitaa syntyy pienistä asioista. Vanhemmat eivät osaa tehdä mitään oikein ja heidän kanssaan ei viihdytä. Nuori saattaa tuntea myös häpeää ja noloutta vanhempiaan kohtaan. Nuoren on vaikeaa irrottautua siitä vanhemmasta, jonka hän kokee itsellensä kaikkein lähemmäksi. Mutta nämä konfliktit vanhempien ja nuoren välillä auttavat nuorta tekemään eroa itsensä ja vanhempien välillä. Ja se on nuoren kehityksen kannalta tärkeä asia. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.)

Nuorelle pitää asettaa rajoja, mutta samalla hänelle pitää suoda tietynlaisia vapauksia. Lisäksi nuori on itse hukassa, millaisen suhteen hän haluaa luoda vanhempiinsa. Nuori on hämillään ja haluaa olla samaan aikaan sekä kaukana että lähellä. Tämä asia on se, joka luo ristiriitaa ja ailahtelevuutta nuoren ja vanhemman välillä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto vanhempainnetti i. a. 2016.) Nuoret ammentavat myös paljon tietoa ystäviensä kautta ja ystävät ovat tärkeä osa nuoren elämää. Nuoret ovat hyvinkin ”johdateltavissa” ajatuksiensa kanssa. Ystävien kautta nuoret saattavat kyseenalaistaa vanhemman antamaa mielipidettä ja pohtia sitä, mikä onkaan totta. Nuoren kaveri- ja seurustelusuhteet ovat aluksi narsistisia kanssakäymisiä. Ne edistävät pääasiallisesti nuoren itsekkäitä päämääriä ja ylläpitävät nuoren itseluottamustaan. Vastavuoroisuus, toisen huomioon ottaminen, kunnioittaminen ja omista pyyteistä luopuminen on aiheellista vasta silloin, kun nuoren narsistinen tasapaino nuoruusiän lopulla löytää tasapainon. (Aalberg & Siimes 2007, 86).

Tietoa kasvuun tukemisesta on saatavilla nykyään valtavan paljon. Siinä on paljon hyvää, mutta se lisää myös riskiä, että vanhemmat tuntevat itsensä riittämättömiksi ja tuntevat etteivät osaa kasvattaa omaa jälkikasvuaan. Kaikilla ihmisillä, jotka tulevat vanhemmiksi on oma näkemys siitä, miten ja millä tavalla lasta tuetaan hyvään kasvuun. Kinnunen kertoo asiasta näin.

”Me vanhemmat havahdumme joskus huomaamaan virheitä kasvatustyössämme. Tuntemme syyllisyyttä ja katumusta: kunpa saisimme aloittaa alusta. Syyllisyys on tunne, joka ei häviä syyllisyyttä tuntemalla. Vain selvittäminen ja sovittaminen poistavat syyllisyyden. Tehtävänäme on tunnistaa, missä olemme tehneet väärin, missä olleet ymmärtämättömiä ja kohtuuttomia lastamme kohtaan. Sen voimme kertoa lapsellemme. Kertoessamme heille omista oivalluksistaamme, omista virheistämme, voimme auttaa heitä ehkä ymmärtämään pahaa oloaan.” (Kinnunen 2014, 185.)

5 NOLOJEN KYSYMYSTEN ILTA

”Nolojen kysymysten illan” tavoitteena oli saada tietoa siitä, mitä asioita nuoret pitävät tärkeänä sekä ajankohtaisena. Tavoitteena oli saada tietoa myös siitä, olisiko vastaavanlaiselle illalle nuorten puolesta kysyntää. Pysäkin tila soveltui suunnitellusti illan pitämiseen ja tilaan mahtui paljon nuoria samaan aikaan. Illan kulku ja sen eteneminen meni hyvin pitkälti asiantuntijan mukaan. Lähes kaikki nuoret saapuivat paikalle ajoissa ja tunnelma oli rento ja odottava.

Illan aikana syntyi keskustelua muun muassa seksuaalisuudesta, seksistä, kuu-kautisista, aikuisviihteestä, ehkäisystä, sekä sukupuolitaudeista. (LIITE 1.) Asiantuntija vastasi nuorten kysymyksiin ja puhui asioista suoraan ja realistisesti. Nuoret kuuntelivat keskittyneesti ja tarkkaavaisesti. Illan aikana ei ollut yhtään ”häiriökäyttäytymisiä” joten näin ollen nuoria kiinnosti ilta sekä aiheet.

Nuorten Pysäkillä silloinen käyvä nuorisoporukka oli aitoa sekä välitöntä ja heillä oli mahtava yhteishenki. Iltaan osallistuvat nuoret olivat eri-ikäisiä, mutta se ei vaikuttanut illan kulkuun millään tavalla. Illan asiantuntija otti hyvin tasa-puolisesti kaikkien kommentit ja kysymykset esille. Illan aikana tein myös havainnon, että monelle nuorelle se ”aikuisen” ohjaava, kannustava ja oikea mielihoidon painoi paljon. Asiantuntijan oli helppo hallita iltaa ja tilannetta, koska osallistujat keskittyivät kuuntelemaan ja olivat läsnä. Suurin osa osallistujista istui kuuntelemassa asiantuntijaa alusta loppuun ja myös ne muutamat nuoret jotka saapuivat iltaan kesken tapahtuman, jäivät paikalle kuuntelemaan.

5.1 Seksuaalisuus

Nuoret pohtivat paljon omaa seksuaalista suuntautumistaan ja ennen kaikkea sitä, ” mikä on normaalia”. Tämä johtuu varsinkin siitä, että nuoret eivät tiedä mitä tapahtuu seuraavaksi. Vanhemmat eivät ehkä osaa sanoa nuorelle oikeaa vastausta ja nuoret eivät ehkä rohkene kysyä. Monet ajattelevat, että jos he käyttäytyvät samalla tavalla miten muutkin nuoret, niin kaikki on hyvin. Mutta se ei ratkaise mitään ja nuorelle itselle saattaa tulla vain pahempi mieli. Esimerkiksi homoseksuaaliset eksperimentit ovat ymmärrettävissä tavallisesti ennemminkin oman seksuaalisuuden etsimisenä kuin alkavana seksuaalisena suuntautuneisuutena. (Aalberg & Siimes 2007, 70.)

Nuorten seksuaalinen kehittyminen ja suuntautuminen on asia, joka kehittyy nuorena hitaasti. Vielä teini-iänkään jälkeen nuori ei välttämättä osaa sanoa, mitä hän tuntee. Nuorten kokeilunhalu ja uskallus tehdä asioita on jossain määrin hyvä asia. Näin ollen nuori voi myös itse miettiä, mikä tuntuu oikealta ja mikä ei. Seksuaalisuuden haltuunotto murrosiässä pitää sisällään seksuaalisuuteen yhdistyvät voiman tunteet. Seksuaalisuuden tunteiden avulla sukupuoli-identiteetti sekä seksuaalinen suuntautuminen rakentuvat sekä lujuuttuvat. Seksuaalisuuteen liittyvät voiman tunteet ovat parhaimmillaan elävöittäviä sekä hoitavia. (Lankinen 2010, 41.) Seta kertoo sukupuolesta näin.

”Sukupuolen ymmärtämisessä lähtökohtamme on yleensä kehon ominaisuudet ja tämän mukaan meidät pitkälti myös opetetaan käyttäytymään. Mutta sukupuoli-identiteetti on myös fiilis. Mistä muut tietävät sukupuolesi? Vain kukin itse voi tietää täsmälleen millainen on hänen oma sukupuolen kokemuksensa ja sukupuoli-identiteettinsä – vaikka sitäkään ei aina ole erityisen helppoa ymmärtää ja sanoittaa Seksuaalisessa suuntautumisessa on kyse siitä, kehen ihastuu. Olemme tottuneita näkemään ihmiset joko homoina, lesboina, heteroina ja bi-ihmisinä riippuen siitä, mitä sukupuolta he itse

edustavat ja mitä sukupuolta edustaviin ihmisiin he rakastuvat. Seksuaalinen suuntautuminen on kuitenkin moniulotteisempi. Moni kertoi olleensa ennen ensimmäistä ulostuloaan huolestunut siitä, miten ympäristö asiaan reagoisi, mutta saaneensa itsellensä tärkeitä ihmisiltä sittenkin kannustavan vastaanoton. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta voi nykyään puhua yhä avoimemmin Jos ulostulo itselle tärkeimmille ihmisille tuntuu pelottavalta tai vaikealta, voi aloittaa juttelemalla asiasta jollekin toiselle, johon kokee luottavansa.” (Seta, olenko sateenkaarinuori i.a.)

Nuorelle olisi hyvä tehdä tiedettäväksi, että mikä tahansa hänen seksuaalinen suuntautuminen onkaan, niin hän kelpaa kaikille juuri tuollaisena kuin on. (Päivi Wilen, henkilökohtainen tiedonanto 5.11.2015). Näin tuetaan nuoren itsetuntoa ja kasvun prosessia sekä rohkaistaan nuorta suhtautumaan positiivisella tavalla itseensä sekä omaan kehoonsa. On tärkeää, että nuori ymmärtää, että hänen seksuaalisuutensa ja koskemattomuutensa ovat tärkeitä ja arvokkaita asioita.

5.2 Sukupuoleen suhtautuminen

”Miksi lesbot ovat ok, mutta homot ei? Onko ok olla gay?”

Vanhemmat sukupolvet ovat kasvaneet hyvin sukupuolinormatiivisessa kasvuympäristössä, kun puhutaan 1950–1970 luvuilla syntyneistä. He eivät välttämättä ymmärrä tai hyväksy nuoren ajatusmaailmaa, joka koskee seksuaalista suuntautumista. Heidät on ”opetettu” kasvamaan tietynlaiseen rooliin - niin sanottuun nainen/mies malliin. Meidän yhteiskunnassamme on vieläkin vallalla ajatus kahdesta vastakkaisesta sukupuolesta. Näin ollen tämä määrittää myös sen, millaisia miehen ja naisen tulisi olla. (Seta, sukupuoli i.a.) Kun asiasta keskustellaan ja myös vanhemmat saavat enemmän tietoa muuttuvan yhteiskunnan kautta, niin ajan kanssa myös uusi sukupolvi on paljon avoimempi ja hyväksyvämpi. Homoseksuaalisuus oli vuoteen 1981 asti luokiteltu sairaudeksi. Tämä

osoittaa sen, että vanhemman sukupolven saattaa olla vaikeaa ajatella asiaa loogisesti ja globaalisti. Toki paljon riippuu myös vanhemmasta itsestään ja hänen ajatusmaailmastaan sekä moraalisesta ja eettisestä näkökulmasta. Myös uskonnolla on oma merkityksensä.

Ihmisten käsitys seksuaalisuudesta alkaa kuitenkin muuttumaan. Tämän seksuaalisen näkyvyyden on mahdollistanut muun muassa sosiaalinen media sekä asioiden laajempi käsittely eri näkökulmasta. Myös tunnettujen järjestöjen, kuten Seta:n ja Sexpo:n näkyvyys varsinkin mediassa, on ollut viime vuosina näkyvämpää. Nuoret tuntuvat uskaltavan puhua myös asioistaan ja tunteistaan paljon enemmän. Omien tunteiden prosessointi on paljon hyväksyttävämpää nykyaikana. Myös ystävien tuki on erityisen tärkeää teini-ikäiselle nuorelle. Mutta siitäkin huolimatta, että nyky-yhteiskunnassa on jokseenkin helpompaa olla sellainen kuin itse tuntee olevansa, ei välttämättä täyty. Nuoret saattavat tästäkin huolimatta tuntea syyllisyyttä ja kuulumattomuutta mihinkään. (Päivi Wilen, henkilökohtainen tiedonanto 5.11.2015.)

Suomeen on tullut paljon uusia kulttuureita sekä uskontoja, jotka ovat sekoittuneet valtaväestöön. Jotkut uskonnot, esimerkiksi Katolisuus ja Islam eivät hyväksy homoseksuaalisuutta. (Tuori 2011, 17-39). Näin ollen kun koulumaailmassa yhdistyy näitä erilaisia näkemyksiä ja opittuja tapoja, niin tulos on ristiriitainen. Mutta lopulta jokainen vanhempi on vastuussa omista nuoristaan ja kasvattaa lapsensa omien arvojensa ja uskomusten mukaan, niin kuin itse kokee parhaalla mahdollisella tavalla. Seta määrittelee seksuaalista suuntautumista näin.

”Monet, etenkin nuoret, identifioivat itsensä sanalla ”queer”. Määritelmän mukaan ”queer” pakenee määritelmiä, joten emme voi tietää, mitä tämä identiteetti kätkee taakseen, tämä on useimmiten queer-henkilön tarkoituskin. Joskus lyhenteellä ”Q” voidaan tarkoittaa englanninkielistä sanaa ”questioning”. Sillä voidaan viitata sekä

siihen, että henkilö kyseenalaistaa koko ihmisten seksuaalisen suuntautumisen määrittelyn mielekkyyden, sekä siihen että henkilö etsii omaa seksuaalista suuntautumistaan. Aseksuaalisuus ei kaikille ole seksuaalinen suuntautuminen, koska homo, bi, hetero tai trans suuntautunut voi olla aseksuaali; tällöin hän tuntee emotionaalista vetoa henkilöön, mutta ei halua seksuaalista kanssakäymistä. Toisille se voi olla seksuaalinen suuntautuminen ja identiteetti. Yleisintä on, että seksuaalinen suuntautuminen kirkastuu murrosiästä eteenpäin. Seksuaalinen suuntautuminen ei ole valinta, eikä se ole tahdonalainen asia. Seksuaalinen suuntautuminen ei myöskään välttämättä ole ihmisen seksuaali-identiteetti.”(Seta, seksuaalinen suuntautuinen i.a.)

5.3 Aikuisuutta kohti

”Mitä tehdä kun kuukautiset alkavat, eikä kehtaa kertoa siitä vanhemmille /huoltajille?”

”Mitä tehdä, jos on kaupungilla ja kuukautiset alkavat eikä mukana ole siteitä tai tamponoja?”

”Miten kertoa vanhemmille nolostumatta, että on saanut sukupuolitaudin?”

”Kumman ”velvollisuus” on hankkia ehkäisyvälineitä?”

”Mistä kaikkialta voi hankkia ehkäisyvälineitä?”

Nuoret saavat ylä- asteella seksuaalikasvatusta terveystiedon sekä biologian tunneilla. (Kontula & Meriläinen 2007, 124). Mutta nykyään nuoret tutustuvat kyseiseen aihepiiriin jo huomattavasti ennen ylä-asteikää. Se, miten ja millä tavalla nuoret saavat ensikontaktin muun muassa seksuaalisuuteen tai kuukautisiin ynnä muihin asioihin, riippuu paljon vanhemmista ja ystäväpiiristä. Perheessä, jossa on avoin vuorovaikutussuhde lapsen ja vanhemman välillä, pysty-

tään puhumaan esimerkiksi kuukautisten alkamisesta tekemättä siitä sen erikoisempaa asiaa. Kun vanhempi lähtee puhumaan nuorelle seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, niin on tärkeää että nuorelle ei synny tilanteessa epämukavaa tai hävettävää oloa. Nuorta voi kannustaa kysymään asiasta ja kertoa, että aikuinen on läsnä ja kuuntelee missä ikinä nuori tuntee tarvitsevansa ohjausta tai neuvoa.

Vanhempien on syytä muistaa, että herkässä ikävaiheessa nuoren ei ole helppoa keskustella seksuaalisuudestaan omien vanhempiensa kanssa. Se voi tuntua nuoresta hyvin epämiellyttävältä ja vaikealta. Seksuaalisuus on jokaisen omaa ja vähiten jaettavissa oleva persoonallisuuden osa. Mutta samalla se on myös asia, joka auttaa nuorta irrottautumaan vanhemmistaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.) Olisi suotavaa, jos jokainen vanhempi löytäisikin itsensä sopivan tavan puhua nuorelle seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Nuoren kanssa voisi esimerkiksi yhdessä selata nuorille suunnattuja sivuja, joista löytyy tietoa muun muassa seksuaalisuudesta ja siihen liittyvistä asioista. On paljon myös luotettavia sivustoja, joille nuori voi jättää kysymyksen jos jokin asia painaa mieltä. Esimerkiksi tällaisia sivustoja voi hyvin käydä lävitse yhdessä vanhemman kanssa. Nuorelle on hyvä esittää asioita myös konkreettisella tasolla. Esimerkiksi jos et käytä yhdynnässä kondomia, on riski, että saa sukupuolitautin. Mutta nuorta ei kannata kuitenkaan pelotella. Nuori itse kuitenkin tekee omat päätökset, kun sellainen tilanne tulee eteen.

5.4 Onks tää normaalia?

”Miten toimia, jos ensimmäisen yhdynnän aikana tulee verta?”

”Onko koko tärkeä, ja kumpi merkitsee enemmän paksuus vai pituus?”

”Täytyykö seksissä keskittyä enemmän itsensä tyydyttämiseen vai kumppanin tyydyttämiseen?”

”Voiko ystävän kanssa harrastaa seksiä?”

Niin kuin aiemmin on tullut todetuksi, seksuaalisuus on hyvin herkkä aihe kasvavalle nuorelle. Monet nuoret ajattelevat, olenko normaali, mitä muut ajattelevat, olenko samanlainen kuin muut, miksi tämä on näin ja miksi tuo on noin? Nuorella on valtavan paljon kysymyksiä, joihin he haluavat vastauksia, mutta mitkä ovatkaan niitä oikeita vastauksia. Nuoruusikä on käännteentekevää kasvun ja kehityksen aikakautta sekä fyysisesti että psyykkisesti. Lapsuuden ajan riippuvuus vanhemmista vähentyy, ja suhde vanhempiin muuntuu toisenlaiseksi. (Kaltiala- Heino 2004, 61.)

Monet nuoret pohtivat sitä, mikä on ”normaalia” ja mikä ei. Nuoren kehittyminen sekä uudet asiat kehossa ja mielessä saavat aikaan jopa pelonsekaisia tunteita omasta itsestään. Nuorten mielessä on paljon yhtäaikaisia ajatuksia ja tunteuksia. Nuoret ovat varsinkin murrosiän kynnyksellä suuren muutoksen ja oman itsensä säätelyn tilassa. Lisäksi nuorten päässä on paljon ajatuksia, joita ei välttämättä uskalla ottaa puheeksi esimerkiksi vanhempien kanssa. Varhaisnuori tarvitsee paljon puhetta vartalosta, itsemääräämisoikeudesta, tunteista sekä seksistä. Kaikki alueet ovat ehdottoman tärkeitä. (Cacciatore 2007, 239.)

Ihmisen kehityskaari ja siihen liittyvät psyykkiset asiat saavat mieleemme hämmentyneeksi. Tuntuu siltä, että jossain määrin koko ajan on jokin erilainen prosessi käynnissä. Lapsuudessa on paljon erilaisia kehitysvaiheita kuin myös nuoruudessa sekä varhaisaikuisuus iässä. Ihminen kehittyi luonnostaan koko elämänsä ajan ja oppii uusia asioita. Näin ollen myös ihmisen ajatukset kypsyvät vuosi vuodelta realistisemmaksi ja aikuisemmaksi. Juuri kun lapsi on ymmärtänyt miten tyttönä tai poikana ollaan, syntyy sisäinen epävarmuus. Hän alkaa miettiä omaa kehoaan ja sitä, onko se tarpeeksi hyvä muihin nuoriin verrattuina. Ja ennen kaikkea sitä, onko oma kehoni normaali. (Korteniemi-Poikela, Cacciatore 2010, 153.)

Mutta miten ja kuka määrittelee sen, mikä on normaalia. Ongelmana kuitenkin on se, että ”normaali” ja ”ihan niin kuin kaikki muut” eivät aina tarkoita samaa.

Kun sanotaan, että jonkun keho on normaali, tarkoitetaan sitä, että keho on terve ja se kehittyy niin kuin pitääkin. Sen sijaan kun käytetään ilmaisua ”ihan niin kuin kaikki muutkin”, ei tällä tarkoiteta aivan kaikkia, vaan suurinta osaa niistä ihmisistä, jotka tunnetaan ja joiden kaltaisia halutaan olla. (Gravelle & Gravelle 1998, 57-58.) Tämä on se asia, joka saa nuoren usein hämmennyksen valtaan. Lopulta aika monikin asia voi olla normaalia ja yleensä onkin. Niin kuin aiemminkin on tullut todetuksi, on nuorilla kova tarve sulautua ikätovereidensa joukkoon. Nuori ei luota vielä itseensä ja tekemisiinsä. Nuori voi jännittää tai jopa pelätä, millainen on esimerkiksi ensisuudelma tai millainen on ensimmäinen yhdyntä. Ja onko se samanlaista kuin muillakin, ja miltä se tuntuu.

5.5 Nuoret ja aikuisviihde

”Aikuisviihde ja sen todellisuus”

”Mikä on kun nuori ei pidä ”normaalista” seksistä, vaan seksin pitää olla tietynlaista ”alistamiseksi?”

Nuorten maailmassa otetaan paljon vaikutteita internetin eri sivuostoilta, sosiaalisesta mediasta sekä siellä olevista asioista. Yksi niistä on aikuisviihde. Internetin kysymyspalstat ovat täynnä kysymyksiä ja harhaluuloja siitä, kuinka nuoret pitävät oikeana aikuisviihteen vastaavaa todellisuutta. Aikuisviihteen tarjoama todellisuus ja todellisen seksuaalisuuden maailma tuntuvat menevän nuorilta sekaisin. Nuoret luulevat, että aikuisviihteen tarjoama seksuaalinen käyttäytyminen on oikeaa ja näin ollen tämä voi johtaa kieroutuneeseen seksuaaliseen maailmaan nuoren kohdalla. Monet nuoret eivät ihan oikeasti ymmärrä sitä, miten aikuisviihteen katsominen saattaa vaikuttaa heidän henkiseen kasvuun.

Yksi nuori pohti kysymyksessään sitä, että ei tunne niin sanotussa normaalissa seksuaalisessa kanssakäymisessä mitään, vaan tarvitaan paljon enemmän esimerkiksi väkivaltaa tai alistamista. On todella huolestuttavaa, että näin nuoret ihmiset miettivät tällaisia asioita. On vanhempien vastuulla kertoa nuorelle aikuisten välisestä rakkaudesta ja tehdä tiedettäväksi, että aikuisviihde ei ole sama asia. Myös Suomen laki velvoittaa vanhempia toimimaan kaikin tavoin lapsen edun mukaisesti. Laki lapsen huollosta (8.4.1983/361) sanoo näin.

”Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiensa välillä.

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.”
(Finlex i.a.)

6 ILLAN TOTEUTTAMINEN JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Prosessi lähti etenemään niin, että tein ”Nolojen kysymysten illasta” ilmoituksen, jonka laitoin Nuorten pysäkille. Ilmoituksessa kerrottiin kaikki oleellinen, mitä tapahtuma sisältää. Kysymykset saivat liittyä niin parisuhteeseen, seurustelun aloittamiseen, seksin aloittamiseen, seksitauteihin ja tartuntoihin, omaan kehoon ja muutoksiin, aikuisviihteeseen, sooloseksiin, hygieniaan, kuukautisiin ynnä muuhun asioihin. Tapahtuman järjestämiseen lupa tuli silloiselta Nuorten Pysäkin johtajalta. Nuorten vanhempien lupaa en tapahtumaan erikseen tarvinnut, koska kysymykset joita nuoret tekivät, olivat anonyymejä. Lisäksi ilta ei sisältänyt valokuvaamista tai videotaltiointia.

Iltaa suunnitellessa oli lähinnä kaksi asiaa jotka tuntuivat haasteellisilta. Ensimmäinen oli se, että miten saisin kysymykset kerättyä nuorilta ja toinen haaste oli se, että saapuisivatko nuoret iltaan. Arvelin, että on turha järjestää vapaamuotoista kysymysten iltaa, koska silloin kukaan nuorista ei todennäköisesti uskalla kysyä mitään kavereidensa läsnä ollessa. Nuorten seksuaalisuus on joka tavalla niin herkkä ja jokaisen oma henkilökohtainen asia, että minun oli taattava jokaiselle nuorelle intiniteettisuoja. Jäin pohtimaan miten ilta onnistuisi niin, että saisin nuorten äänet kuuluviin ilman, että heidän pitää itse puhua tai kysyä kysymyksiä. Näinollen tein nuorille kysymyslaatikon Nuorten Pysäkille. Kun nuoria oli paljon paikalla yhteisissä tiloissa, niin silloin ohjeistin nuoria, että he voivat vapaamuotoisesti kysyä lapulla kysymyksiä mistä tahansa asiasta mikä heidän mieltään askarruttaa.

Nuoret kirjoittivat kysymyksiä lapuille ja laittoivat ne nimettöminä laatikkoon. Näin ollen kysymysten kysyjät pysyvät anonyymeinä. Kerroin nuorille myös sen, että he voivat itse miettiä aiheita, joita he haluavat että illassa otetaan esille. Tapahtuman loppuun oli varattu aikaa vapaamuotoisempaan keskusteluun ja ajatustenvaihtoon. Yritin tehdä tapahtuman kuvauksesta mahdollisimman laajan, jotta kyseinen tapahtumailta keräisi mahdollisimman paljon eri-ikäisiä nuoria.

Nuorten Pysäkillä käyvät nuoret olivat pääsääntöisesti iältään 12–18 vuotiaita. Tapahtumassa oli paikalla noin kolmekymmentä nuorta.

Kun tapahtuma pidettiin Nuorten Pysäkillä, niin siellä oli silloin vielä kaksi puolta talon alakerrassa. Toinen oli ”punainen puoli” ja toinen oli ”sininen puoli”. Punainen puoli toimi oleskelutilana, jossa nuoret kokoontuivat ja siellä oli aina ohjaaja nuoria varten. Sinisellä puolella otettiin vastaan yksilöasiakkaita sekä perheitä. Se on niin sanottu ”terapiapuoli” ja sinne tarvitsee ajanvarauksen. Sinisen puolen yksilö- ja perhetapaamisissa nuoren asioita käsiteltiin avoimesti ja koko perhettä auttamalla.

Illan tuloksia en kirjannut varsinaisesti mihinkään vaan keskityin havainnoimaan nuoria siitä näkökulmasta, miten he ottivat aiheet ja illan vastaan, sekä sitä heräsikö jatkokysymyksiä. Havainnointini perusteella nuoret tarvitsevat iltaa sekä aikuisen ohjausta seksuaalikäysymyksissä. Heidän kysymyksensä perusteella tein myös päätelmän, että murrosiässä olevat nuoret ovat kovin tietämättömiä jopa perusasioista. Esimerkiksi siitä mistä hankkia ehkäisyä, mitä tehdä kun kuukautiset alkavat kaupungilla, voiko ystävän kanssa harrastaa seksiä, onko ok olla homo ynnä muista asioista. Nämä kysymykset ovat selkeitä vanhemmille, mutta nuorilla ei ole näihin suoraa vastausta. Lisäksi jatkokysymyksiä syntyi illan aikana. Ne liittyivät jo valmiisiin kysymyksiin, joista nuoret lähtivät tekemään lisäkysymyksiä.

Myös yksi osa palautteen antoa tapahtui siis vapaamuotoisella haastattelumenetelmällä. Menin seuraavana päivänä Nuorten Pysäkille ja haastattelin muutamaa, noin viittä nuorta, jotka olivat illassa mukana. He kertoivat, että he olivat saaneet uutta tietoa kysymysten kautta ja tiedot olivat tarpeellisia. Kenelläkään ei ollut jäänyt sellaista oloa, että olisi nolottanut tai että ilta olisi ollut turha. Lisäksi he kokivat illan tarpeellisena myös tulevaisuutta ajatellen. Lisäksi yksi tytöistä mainitsi, että hän oli kertonut tapahtumasta myös koulussa ystävilleen.

Eli mitään ennalta tehtyä haastattelurunkoa minulla ei ollut, koska halusin pitää keskustelun ja palautteenannon tunnelman ”rentona”. Lisäksi osallistujamäärä oli niin suuri, että olisi ollut vaikeaa saada niitä lähes kolmeakymmentä nuorta uudelleen saman katon alle antamaan palautetta. Mutta jos tekisin tapahtuman uudelleen, keräisin palautteen nuorilta eri tavoin. Olisin voinut valita jo etukäteen vaikka kymmenen nuorta joilta olisin ottanut palautteen haastattelemalla vastaan heti illan jälkeen. Haastattelu olisi voinut sisältää etukäteen mietittyjä kysymyksiä. Olisin voinut jättää nuorille myös palautelaatikon, jonne he olisivat voineet kertoa tunnelmastaan illan jälkeen. Tosin en tiedä olisiko tämä jälkimmäinen tapa tuottanut juurikaan tulosta.

Kun purimme keskustelemalla läpi iltaa henkilökunnan kanssa, niin he olivat ehdottomasti sitä mieltä, että nuoret tarvitsevat vastaavanlaista iltaa tulevaisuudessaakin. Kaikki työntekijät olivat mukana illassa ja tulimme siihen tulokseen, että nuorilla on paljon asioita joihin he tarvitsevat aikuisen ohjausta ja tukea. Nyt pystyimme todentamaan myös sen, millä aihealueella nuorilla on puutteellista tietoa. Henkilökunta sanoi jatkavansa illan pitämistä nuorten keskuudessa.

7 EETTISYYS JA POHDINTA

Kun aloin työstämään opinnäytetyötäni en tullut ajatelleeksi, että liikun aika aralla aihepiirillä. Toisaalta se hyvä, etten tullut ajatelleeksi asiaa sen kummemmin, kuin nyt vasta jälkikäteen. Minulle oli ensisijaisen tärkeää että nuorten intimitettisuoja säilyy ja se että he saavat asianmukaista tietoa tämän alan ammattilaiselta. On syytä huomioida järjestettäessä vastaavia iltoja se, miten eri tasoilla nuoret ovat seksuaalisen kehittymisen tasolla. Kaksitoistavuotiaan kysymykset voivat olla ihan erilaisia kuin esimerkiksi seitsemäntoistavuotiaan kysymykset. Mutta toisaalta tässä asiassa ei myöskään pidä yleistää. Riippuu niin paljon missä, miten ja milloin nuori on saanut tietoa seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa.

Pitämäni illan jälkeen totesin, että nuoret ovat vielä tänäkin päivänä kovin tietämättömiä omista asioistaan. Mutta samalla he haluavat oikeata tietoa ja keskustelua. Vaikka tietoa on paljon tarjolla juurikin sosiaalisessa mediassa, niin sitä ei välttämättä osata käyttää oikealla tavalla. Lisäksi nuorten tulisi katsoa tutkimaansa tietoa internetistä myös kriittisellä silmällä. Mutta heidän iässään se ei ole vielä täysin mahdollista. Kun nuori keskustelee aikuisen ihmisen kanssa asioista, niin se ehkäisee nuorta myös levittämästä väärää tietoa eteenpäin ystävilleen. Voi nimittäin olla niin, että jos nuori luulee tietävänsä jostain asiasta jotain, niin silloin hän kertoo sen myös eteenpäin. Jos tieto on väärä, niin silloin asia on karannut jo monille muille nuorille. Tässä tapauksessa asiaa voi olla hankala korjata tai muuttaa jälkeenpäin.

8 SOSIONOMIN NÄKÖKULMA

Sosionomin ammatti edellyttää muun muassa sosiaalisia taitoja, empaattisuutta, reflektointia, hyvää ammatti-identiteettiä, vuorovaikutustaitoja sekä oman työskentelykenttensä tuntemista. Sosiaaalialalla tehdään töitä pitkälti omalla persoonalla. Sosionomin ammatissa myös kuuntelemisen taito on ehdottoman tärkeää. Sosionomin työ on vaativaa ja tietynlaisella tapaa erilaistakin. Mutta se antaa myös paljon tekijälle itsellensä. Riippuu paljon toki siitä, millaista työtä päätyy tekemään. Auttamistyö jo itsessään on vaativaa - etenkin henkisesti. Mutta ennen kaikkea sosionomin ammattiin sisältyy arkielämän, kasvun sekä sosiaalisen toimintakyvyn edistämistä. Tehtävän työn tavoitteena on, että asiakkaan arjen toimintakyky sekä sosiaalinen toimintakyky olisivat mahdollisimman ideaaliset. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 77.) Jokaisessa tapauksessa lähdetään tarkastelemaan asiakkaan hyvinvointia ja sitä, miten ja millä tavoin hänen elämänsä saataisiin parannettua.

Jos asiakkaan voimavarat alkavat hiipua, myös arjen pitäminen tasapainoisena saattaa tuntua ylivoimaisilta. Tässä tapauksessa asiakas tarvitsee ulkopuolista apua, jotta hän selviytyisi eteenpäin. Arjen tukeminen on monimuotoista toimintaa. Siihen kuuluu paljon erilaisia asioita. Näitä voivat olla esimerkiksi vanhemmuuden tukeminen, raittiina pysymisen tukeminen tai vaikeiden perheväkivaltilanteiden tarkastelu. (Mäkinen ym. 2009, 65.) Nuorten asiakkaiden kanssa on jokseenkin haastavaa työskennellä. Kun nuori saapuu yksin tai huoltajansa kanssa vastaanotolle, niin olisi hyvä saada nuoreen luonnollinen ja luotettava kontakti jo heti alussa. Jos nuori ei luota aikuiseen tai ei ole koskaan luottanut, on luottamusta haastavaa saada. Kontaktin saaminen on yksi ratkaiseva tekijä, kun lähdetään työskentelemään vaikkapa moniongelmaisen nuoren kanssa.

Lisäksi ryhmätapaamisessa ammattilaisen olisi hyvä luoda tasapainoiset välit nuoren ja aikuisen välillä, jotta asioita saadaan vietyä eteenpäin, eikä tilanne muuttuisi epäsuotuisaksi. Näin ollen tämä työ edellyttää myös pitkäjänteisyyttä ja avoimuutta. Kaikki ei tapahdu hetkessä. Nuorelle on hyvä jo alusta asti kertoa

tilanteesta miten ja millä tavoin asioita lähdetään viemään eteenpäin. On hyvä olla nuorelle rehellinen eikä hänelle saisi jättää kertomatta olennaisia asioita. On tärkeää kertoa nuorelle, että ammattilaiseen voi luottaa ja että apua on saatavilla, kun tehdään yhteistyötä.

Nuorten tukeminen ja läsnäolo ongelmatilanteissa saattaa olla myös huoltajille raskasta. Näin ollen sosionomin olisi suotavaa käydä myös huoltajien kanssa keskustelua kahden kesken, niin että he pystyvät kertomaan oman näkemyksensä asioista ja sen, miltä heistä tuntuu. Myös nuoren kanssa on hyvä käydä vastaavasti keskustelua ilman huoltajan läsnäoloa. Näin ollen pystytään tekemään yhteisiä päätöksiä ja linjauksia, kun kaikkien asiaosaisten mielipiteitä on kuultu. Nuoret vaativat oman aikansa ennen kuin he voivat luottaa uuteen ihmiin. Se ei synny hetkessä, joten myös malttia pitää olla.

On hyvä myös muistaa, että sosiaalialalla on paljon erilaisia ihmisiä ja näin ollen erilaisia asiakkaita. On luontevaa, että sosiaalialalla työskentelevät ihmiset ovat sellaisia, jotka tulevat kaikkien ihmisten kanssa toimeen. Erilaiset kulttuurit ja niiden tuottamat ristiriidat omien näkemysten kanssa saattavat tuoda hankaluuksia ja pohdintaa. Silloin on hyvä pysähtyä miettimään omaa eettistä sekä moraalista näkökulmaansa asiaan. Ammatilliseen toimintaan sisältyy ammatteettinen harkinta ja reflektio, jolloin yksilön tulee olla tietoinen omista eettisistä valinnoistaan. Ammatilaisen tulisi olla tietoinen siitä, millä perusteella, mihin arvoihin sekä millaiseen ihmiskäsitykseen hänen ammatillinen toimintansa ja ammatillinen asiantuntijuutensa tukeutuvat. (Mäkinen ym. 2009, 35.)

Nuorten seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa sosionomin tulisi osoittaa empatiisuutta, kuuntelemisen taitoa ja läsnäoloa. Nuorelle asiat ovat herkkiä, eikä niistä pysty välttämättä monenkaan tapaamiskerran jälkeen keskustelemaan. Nuorelle on ennen kaikkea tärkeää, että hän voi luottaa ammattilaiseen, ja siihen, että häntä tuetaan ja kuunnellaan.

Sosionomilla on paljon ammatillista pätevyyttä sekä näin ollen antaa tietoa nuorille seksuaalikäymysten äärellä. Nykyään tehdään niin paljon esimerkiksi moniammatillisia yhteistyötä, että kaikki on mahdollista. Tämä mahdollistaa esimerkiksi sen, että nuorille voidaan järjestää laajoja ja erilaisia tapahtumia eri teemoilla. Näin ollen jokaisella ammattilaisella on aina jotakin annettavaa. Sosionomi toimii auttajana, kuuntelijana, neuvojana ja ohjaajana. Nuorten seksuaalisuus ja siihen liittyvät asiat ovat yhtä lailla tärkeä osa nuorten kanssa sosiaalityötä tehdessä, kuin mitkä tahansa muutkin nuoriin liittyvät asiat. Mielestäni nuorten seksuaalisuus ja sen tukeminen on yksi tärkeimmistä asioista. Kun nuorena voi hyvin ja on sinut itsensä kanssa, tukee se aikuisuuteen kasvamista, sekä tervettä minäkuvaa.

8.1 Ammatillinen kasvu ja opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi on ollut minulle pitkä prosessi. Olen hoitanut lähes koko opintojeni ajan lapsiani kotihoidossa. Viime vuoden olin poissaolevana koulusta, jotta saisin suoritettua opinnäytetyöprosessini loppuun. Tästä syystä minulle on alusta asti ollut selvää, että minun täytyy työstää opinnäytetyöni yksin, koska aikatauluani olisi hankala sovittaa kanssaopiskelijoiden aikatauluun. Lisäksi olen työstänyt opinnäytetyötäni lapsilähtöisesti eli silloin, kun lapseni ovat olleet hoidossa poissa kotoa. Tämä opinnäytetyö on antanut minulle myös mahdollisuuden hyödyntää aiempaa nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajan tutkintoani. Olen aina ollut kiinnostunut nuorista ja heidän auttamisestaan. Jo Diakonia-ammattikorkeakoulussa opinnot aloitettuani olin varma, että tulen tekemään opinnäytetyöni jollain tavalla nuoriin liittyen. Työssäoppimisten kautta olen tutustunut nuoriin ja siihen, mikä on heille tärkeää ja missä heillä on tiedon puutetta ja missä he tarvitsevat ohjausta. Olen siis hyvin tyytyväinen, että sain toteuttaa nuorille ”Nolojen kysymysten illan” silloisella Nuorten Pysäkillä.

Opinnäytetyö ja koko tämä prosessi on opettanut minua paljon. Olen oppinut luottamaan taitoihini ja arvostamaan itseäni enemmän ammatillisessa mielessä. Vaikka opinnäytetyö on ollut pitkä prosessi, en ole missään vaiheessa menettänyt uskoani tämän opinnäytetyön tekemisen suhteen. Opinnäytetyön alkaessa olin Nuorten Pysäkillä ja silloin tein itsestäni havaintoja, jotka ovat minulle ominaisia niin työelämässä kuin työelämän ulkopuolellakin. Positiivisena puolena itsessäni huomasin kyvyn sopeutua tilanteeseen kuin tilanteeseen. Lisäksi olen hyvä kuuntelija ja osaan ottaa niin kollegat kuin asiakkaatkin huomioon yksilöinä ja olemaan heille alusta asti tuttavallinen ja helposti lähestyttävä.

Tärkeintä tällaisessa työympäristössä on asiakkaan kuuleminen sekä ohjaaminen oikeaan paikkaan, jos sille on tarvetta. Luonteelleni on ominaista keksiä uusia ideoita sekä hankkeita työpaikalle. Vahvuutena näen itsessäni myös positiivisen suhtautumisen työhön sekä huumorintajun, jota työpaikoilla tarvitaan. Olen oppinut myös sen, että välttämättä kaikki kollegat eivät innostu samoista asioista, mistä itse innostun. Se on asia, joka tulee silloin myös itse hyväksyä. Mutta mielestäni on hyvä ehdottaa uusia asioita työpaikoilla ja käydä avoimesti keskustelua siitä, toimiiko jokin asia vai ei.

Kun tekee työtä omalla persoonallaan, on myös tärkeää hyväksyä muiden persoonat ja kunnioittaa ympärillään olevia ihmisiä puolin ja toisin. Tulevana ammattilaisena omaan myös tietynlaista herkkyyttä ja olen empaattinen ihminen. Lisäksi opinnäytetyön ansioista olen tutustunut laajemmin ja monipuolisemmin kirjallisuuteen ja näiden kautta uusiin toimintatapoihin.

LÄHTEET

- Aalberg, Veikko & Siimes Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Cacciatore, Raisa 2007. Huomenna pannaan pussauskoppiin. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Cacciatore, Raisa 2009. Kapinakirja. Teoksessa Vuokko Hurme ja Maija Lehtikangas (toim.) Agressiokasvattajan käsikirja - koululaisesta aikuiseksi. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.
- Gravelle, Karen & Gravelle, Jennifer 1998. Mitä tytöt eivät rohkene kysyä..mutta haluaisivat tietää! Juva: WSOY Kirjapainoksikkö.
- Kaltiala-Heino, Riittakerttu 2004. Näkökulmia nuorten seksuaaliterveyteen. Teoksessa Elise Kosunen ja Maija Ritamo (toim.) Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.
- Keski- Uudenmaan nuorten pysäkki 2011. Viitattu 17.9.2016. <http://www.keskiuudenmaannuortenpysakki.fi/>
- Kinnunen, Saara 1992. Kohti murrosikää. Tärkeät keskilapsuuden vuodet. Porvoo: Karas- sana Oy.
- Kinnunen, Saara 2014. Murrosikäinen perheessä. Tasapainoilua tilan ja rajojen välissä. Lohja: Karas-sana Oy.
- Kontula, Osmo & Meriläinen, Henna 2007. Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E26/2007. Helsinki: Väestöliitto. Viitattu 22.11.2017. http://www.vaestoliitto.fi/@Bin/256572/Pesese_7.pdf
- Korteniemi-Poikela, Erja & Cacciatore Raisa 2010. Portaita pitkin. Juva: WS Bookwell Oy.
- Laki lapsen huollosta 8.4.1983/361. Viitattu 22.11.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

Lankinen, Mari 2010. Voimaneidot. Porvoo: WSOY.

Lehtinen, Tiina & Lehtinen Ismo 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 16.10.2016. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/12_15-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 17.9.2016. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tukivinkit/seksuaalisuudesta_puhuminen_nuor/mll_mannerheimin_lastensuojeluliitto

Mäkinen, Päivi, Raatikainen, Eija, Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.

Seta. Olenko sateenkaarinuori? Tietoa sukupuolesta. 2016. Viitattu 17.9.2016. <http://seta.fi/olenko-sateenkaarinuori/>

Seta. Seksuaalinen suuntautuminen. 2016. Viitattu 15.3.2017. <http://seta.fi/seksuaalinen-suuntautuminen/>

Seta. Sukupuoli. 2016. Viitattu 15.3.2017. <http://seta.fi/sukupuoli/>

Sexpo- säätiö 2016. Viitattu 17.9.2016. <http://www.sexpo.fi/>

Sosiaali ja perhepalvelut. Kerava. Viitattu 5.11.2016. <http://www.kerava.fi/palvelut/sosiaalija-perhepalvelut/nuorten-psykososiaaliset-palvelut-ja-nuorten-talo>

Terve, kaikki terveydestä ja hyvinvoinnista. Viitattu 15.11.2017. <http://www.terve.fi/teini/murrosika>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Nuoret ja seksuaalisuus 2014. Viitattu 17.9.2016. <https://www.thl.fi://www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/toimijat/terveyden-edistaminen-eri-toimialoilla/terveyden-ja-hyvinvoinnin-edistaminen-ammattillisessa-koulutuksessa/seksuaaliterveys/nuoret-ja-seksuaalisuus>

Tuori, Riikka 2011. Uskonnot ja seksuaalisuus. Teoksessa Elina Korhonen ja Riikka Närhi (toim.) Väestötietosarja 24. Helsinki: Väestöliitto.

Wilen, Päivi 2015. Sosiaaliterapeutti, perheterapeutti VET, Psykoterapeutti (Valvira) Keski-Uudenmaan Nuorten Pysäkin esimies. Kerava. Henkilökohtainen tiedonanto 5.11.2015.

Wilska, Anna-Terhi 2001. Nuori Ruumis. Teoksessa Anne Puuronen ja Raili Välimaa (toim.) Tuotteistettu nuoruus kulutusyhteiskunnassa. Tampere: Tammer-paino.

LIITTEET

LIITE 1: Nuorten kysymykset

KONDOMI/ SEKSI

1. Jokaisella seksi kerralla olen päättänyt käyttää kondomia, mutta kumppani on halunnut olla ilman, mitä kannattaa tässä tilanteessa tehdä?
2. Mitä tehdä, jos kondomi mene rikki yhdynnän aikana, eikä ole toista kondomia?
3. Miten toimia, jos ensimmäisen yhdynnän aikana tulee verta?
4. Mitä tehdä jos seksin aikana peniksestä katkeaa ”jänne”?
5. Mikä on kun nuori ei pidä ”normaalista” seksistä, vaan seksin pitää olla tietynlaista ”alistamis” seksiä?
6. Onko koko tärkeä, ja kumpi merkitsee enemmän paksuus vai pituus?
7. Täytyykö seksissä keskittyä enemmän itsensä tyydyttämiseen vai kumppanin tyydyttämiseen?
8. Voiko ystävän kanssa harrastaa seksiä?

NUORTEN NAISTEN EHKÄISY

1. Mikä on ehkäisykapseli? Mistä saa? Mitä maksaa? Mitä vaikutuksia/sivu-vaikutuksia ehkäisykapselilla on? Entä pillereillä?
2. Mistä kaikkialta voi hankkia ehkäisyvälineitä?
3. Kumman ”velvollisuus” on hankkia ehkäisyvälineitä?

SUKUPUOLITAUDIT

1. Miten voi kysyä kumppanilta nolostumatta, että onko hän käynyt testeissä? Missä testataan?
2. Miten kertoa vanhemmille nolostumatta, että on saanut sukupuolitaudin?

KUUKAUTISET

1. Mitä tehdä kun kuukautiset alkavat, eikä kehtaa kertoa siitä vanhemmille/ huoltajille?
2. Mitä tehdä, jos on kaupungilla ja kuukautiset alkavat eikä mukana ole siteitä tai tamponeja?

LOPUT KYSYMYKSET JA AIHEET

1. Onko normaalia, jos nännin ympärillä kasvaa karvoja?
2. Miksi suomessa saa maata eläimien kanssa?
3. Miksi lesbot ovat ok, mutta homot ei? Onko ok olla gay?
4. AIHE: Aikuisviihde ja sen todellisuus

LIITE 2: Tiedotus "Nolojen kysymysten illasta"

Hei kaikki pysäkkiläiset!

Mun nimi on Susanna, olen sosionomi opiskelija ja olen järjestämässä pysäkillä "Nolojen kysymysten iltaa"

Eli kyseessä on teille kaikille nuorille avoin tapahtuma, johon tulee puhumaan SEXPO- säätiöstä seksuaalineuvoja Henriikka

Kysymykset ovat TÄYSIN LUOTTAMUKSELLISIA JA KYSYMYKSIIN EI LAITETA OMAA NIMEÄ kysymykset voi laittaa facebookiin pysäkin sivuille tai ne voi laittaa pysäkillä olevaan keräyspurkkiin (purkki sijaitsee punaisen puolen pöydällä) JOS LAITAT KYSYMYKSEN FACEBOOKIN KAUTTA, MUISTA ETTÄ NIMEÄSI EI KERROTA JULKISESTI, KYSYMYKSESI YHTEYDESSÄ!!

Kysymysten keräysaika on 9.10-29.10

Eli kysykää kaikkea mieltä askarruttavia kysymyksiä liittyen muun muassa parisuhteeseen, seurustelun aloittamiseen, seksin aloittamiseen, seksitauteihin ja tartuntoihin, omaan kehoon ja muutoksiin liittyvistä asioista, aikuisviihteeseen, sooloseksiin, hygieniaan, kuukautisiin ELI MIHIN TAHANSA!

Toivon kuitenkin, että kysymykset olisivat sellaisia joihin oikeasti haluatte kuulla rehellisen vastauksen

*Ilta pidetään täällä pysäkillä 5-11 KLO 17-18! Tarjolla on myös HERKKUJA JA NAPOSTELTAVAA 😊 😊
KAIKKI MUKAAN!! 😊*

Terkuin Susanna ja pysäkin väki 😊

LOVE

YOURSELF

